

Н. Д. Тимчишена,
аспірант кафедри філософських та соціально-політичних наук
ОРІДУ НАДУ,
заступник керуючого справами виконавчого апарату
Крижопільської районної ради Вінницької обл.,
Вінницька обл., смт Крижопіль

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Розглянуто сутність та складові бюджетного механізму управління соціальним захистом на основі аналізу діючої практики фінансування соціальних гарантій, визначено шляхи вдосконалення фінансового механізму державного управління у сфері соціального захисту населення.

Ключові слова: фінансовий механізм, механізми державного управління, бюджетний механізм, соціальний захист, соціальні гарантії.

У сучасних умовах економічного розвитку України особливого значення набуває формування і функціонування дієвої системи соціального захисту, здатної усувати соціальні ризики в суспільстві. Держава бере на себе зобов'язання і відповідальність виступати реальним гарантом соціальних прав своїх громадян [6, с. 123]. У зв'язку з цим необхідним є “формування збалансованої системи фінансових відносин між різними її суб'єктами, які врегульовуються з використанням елементів фінансового механізму” [4, с. 158].

Тому саме фінансовий механізм державного управління має розглядатися як один з пріоритетних у комплексі завдань з формування відповідно до економічних умов системи соціального захисту.

З огляду на це, визначення шляхів удосконалення механізмів управління фінансовими ресурсами на соціальний захист населення, є не лише актуальним, а й своєчасним і необхідним.

Теоретичні й практичні аспекти фінансування системи соціального захисту населення в Україні розглядаються багатьма вітчизняними вченими й дослідниками, які накопичили значний обсяг теоретичного матеріалу та практичних доробок. Зокрема наукові розробки О. Романюк зосереджені на питаннях стану фінансування соціального захисту населення. О. Василик та І. Кичко у своїх роботах розглядають соціальне страхування як елемент

фінансового механізму соціального захисту. Предметом наукових досліджень Л. Бабич і Л. Васечко є питання оптимізації моделі фінансового механізму соціального страхування. Обґрунтування фіскального забезпечення реалізації соціальних функцій держави знаходимо в працях В. Тропіної. Сутність і складові бюджетного механізму фінансування соціальних гарантій населення, аналіз проблем бюджетного планування та прогнозування містять наукові статті Л. Момотюк.

Проте проблема вдосконалення фінансового механізму у сфері соціального захисту потребує розробки рекомендацій щодо впровадження ефективних державно-управлінських механізмів, яким і присвячена ця стаття.

Мета статті – на основі аналізу діючої практики фінансування соціальних гарантій запропонувати дієві механізми державного управління фінансовими ресурсами на соціальний захист населення. Для досягнення мети визначено такі *завдання*: розкрити сутність і основні складові бюджетного механізму управління у сфері соціального захисту; визначити шляхи вдосконалення фінансового механізму державного управління соціальним захистом.

Актуальність статті зумовлено необхідністю поглибленого дослідження саме шляхів удосконалення фінансового механізму управління у сфері соціального захисту. Адже в умовах обмеженості фінансових ресурсів повинні застосовуватися найбільш раціональні та ефективні методи управління джерелами фінансового забезпечення соціальних гарантій.

Основним джерелом фінансування соціального захисту населення є державний бюджет. Бюджет, як внутрішній засіб управління уряду, забезпечує вибір оптимального способу витрачання коштів. За Бюджетним кодексом України [1] до видатків, що здійснюються з нього, належать видатки на соціальний захист та соціальне забезпечення. Головним розпорядником коштів Державного бюджету України щодо соціального захисту населення є Міністерство соціальної політики України.

Бюджетний механізм управління у сфері соціального захисту населення являє собою сукупність методів, засобів, важелів та інструментів впливу на виконання програм (як державних, так і регіональних) соціального захисту за допомогою коштів бюджету. Він включає дві підсистеми, що відображають методи бюджетного впливу на фінансування соціальних гарантій – бюджетне забезпечення і бюджетне регулювання [12].

Сума видатків на соціальний захист населення постійно зростає. Так, видатки зведеного бюджету за статтею “Соціальний захист та соціальне забезпечення” склали: у 2008 р. – 74,1 млрд грн, 2009 р. – 78,8, 2010 р. – 104,5 [17], 2011 р. – 113,9 млрд грн. [21] У той же час розмір видатків зведеного бюджету України на соціальний захист і соціальне забезпечення є значно нижчим, ніж відповідний показник у країнах-членах Європейського Союзу. Якщо Швеція, Франція та ФРН витрачають на соціальні виплати до третини ВВП, то Ірландія лише 14 % [8]. А в Україні аналогічний показник склав лише 6,8 % [8].

Прожитковий мінімум є базовим державним соціальним стандартом та державною соціальною гарантією забезпечення мінімальних потреб людини, на основі якого визначаються розміри більшості показників соціального блоку бюджету та розробляються державні соціальні програми [16, с. 30–32]. Склад споживчого кошика в Україні був затверджений ще в 1992 р. [3] і відтоді практично не переглядався.

Аналіз вітчизняної практики свідчить, що мінімальна заробітна плата не виконує роль соціального стандарту оплати праці, а є технічним нормативом для розрахунку заробітної плати у бюджетній сфері відповідно до можливостей видаткової частини бюджету. Іншою державною соціальною гарантією є мінімальна пенсія за віком. За даними Державного комітету статистики України, кожний сьомий пенсіонер отримує пенсію у розмірі прожиткового мінімуму або нижче.

Поряд із поняттям «прожитковий мінімум», який, згідно із законодавством, призначений для надання всіх видів соціальної допомоги,

зберігається також поняття «рівень забезпечення прожиткового мінімуму», що використовується для розрахунку виплат допомоги малозабезпеченим сім'ям. Рівень забезпечення прожиткового мінімуму є традиційно нижчим за сам прожитковий мінімум. Розмір рівня забезпечення прожиткового мінімуму взагалі нівелює значення прожиткового мінімуму як такого, а тому безпосереднє збільшення прожиткового мінімуму на практиці не спричинить реального збільшення рівня соціальних виплат, оскільки останні прив'язані до рівня забезпечення прожиткового мінімуму.

Аналіз механізму використання прожиткового мінімуму як базового соціального стандарту дозволяє зробити такі висновки:

- застарілою, нелегітимною залишається система розрахунку прожиткового мінімуму;

- при встановленні розміру прожиткового мінімуму в країні не враховуються регіональні відмінності цін на продовольчі та непродовольчі товари;

- на сьогоднішній день прожитковий мінімум використовується лише для встановлення розміру державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям та сім'ям з дітьми, особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам;

- водночас прожитковий мінімум став засобом порушення та обмеження соціальних прав, адже натомість здійснювати оптимізацію бюджетних коштів на пільги та інші витрати за допомогою прожиткового мінімуму, держава мінімізує зобов'язання перед пільговими категоріями.

Слід зазначити, що в Україні переважна більшість соціальних виплат прив'язана до розміру прожиткового мінімуму, тоді як у країнах-членах Європейського Союзу вони виплачуються з урахуванням попереднього заробітку стандартного отримувача, яким є чоловік з дружиною та двома дітьми [9, с. 186].

Однією з основних складових бюджетного забезпечення соціальних гарантій населення виступає фінансове планування та прогнозування [12].

Фінансове планування належить розглядати як складову управління [15]. В умовах браку бюджетних коштів у край необхідним є застосування у бюджетній практиці програмно-цільового методу як одного з фінансових методів управління та інструментів ефективного використання бюджетних ресурсів. Цей метод являє собою інструмент планування бюджету на середньострокову перспективу. Він надає можливість забезпечити прозорість бюджетного процесу [11, с. 34]; середньострокове планування доходів дозволяє визначити реальний обсяг ресурсів місцевого бюджету для здійснення необхідних витрат; середньострокове планування видатків допомагає визначити пріоритети щодо використання бюджетних коштів. З упровадженням програмно-цільового підходу до складання бюджетів реалізується принцип переходу від утримання бюджетних установ до виділення їм коштів для надання соціальних послуг. Упровадження програмно-цільового методу має на меті розширення типів державних і місцевих бюджетних програм, його поєднання із середньостроковим бюджетним плануванням, застосуванням системи стандартів якості надання соціальних послуг населенню, що, у свою чергу, буде залежати від ефективності проведення адміністративно-територіальної реформи в країні, побудови адекватної моделі бюджетної системи, розвитку системи міжбюджетних відносин [20, с. 21-22].

Прогнозувати майбутні соціальні видатки та джерела фінансування існуючої системи соціального захисту, оцінювати їх вплив на зведений бюджет дозволяє модель соціального бюджету [5] як один із інструментів бюджетного планування, побудованих за програмно-цільовим методом.

Важливою складовою бюджетного забезпечення соціально-захисної діяльності є система міжбюджетних відносин, за допомогою якої держава забезпечує гарантований рівень надання соціальних послуг на всій території країни шляхом збалансування місцевих бюджетів у результаті бюджетного вирівнювання. Основними недоліками існуючої системи є відсутність чіткого і науково обґрунтованого критерію розподілу бюджетних повноважень, значна

перевага делегованих повноважень у їх загальному обсязі, нестача фінансових ресурсів для їхньої реалізації на гарантованому законодавством рівні.

Другим блоком фінансового механізму забезпечення в країні соціальних гарантій, його підсистемою є бюджетне регулювання, яке виявляється в можливостях встановлення певних пропорцій розподілу соціальних гарантій між різними категоріями населення, різними регіонами з метою стимулювання одних суб'єктів та стримування інших. Як метод фінансового механізму забезпечення соціальних гарантій воно “здійснюється за допомогою таких інструментів, як податки, внески, відрахування, інші обов'язкові платежі та соціальні пільги” [18, с. 170]. При цьому вплив бюджетного регулювання на отримувачів соціальних гарантій подвійний: з одного боку, держава вилучає в бюджет частину доходу громадян у вигляді податків та внесків у цільові фонди, а, з іншого боку – з бюджету фінансуються різні соціальні послуги.

Відсутність збалансованої системи планування і прогнозування в Україні дає змогу страховим фондам приймати занижені показники доходів своїх бюджетів, мати можливість регулювати їх виконання, у ручному режимі використовувати надпланове надходження коштів. Досягнення фінансової стабільності фондів соціального страхування можливо, якщо законодавчо передбачити звільнення їх від фінансування платежів не страхового характеру, що, у свою чергу, розширить можливість фондів підвищувати розміри страхових виплат та здійснювати превентивні заходи. Ефективним є застосування механізму актуарних розрахунків при визначенні розміру страхових внесків до фондів соціального страхування.

Співвідношення працездатного населення, внески якого беруть участь у формуванні бюджету Пенсійного фонду, та одержувачів виплат за рахунок його коштів становить менш ніж 1,5:1 [13].

Має місце зростання випереджальними темпами пенсійних видатків відносно економічної спроможності їхнього забезпечення: якщо у 2009 р. – 165,7 млрд грн, 2010 р. – 191,5, то у 2011 р. – 210,7 млрд грн. Проте самотійно, лише за рахунок внесків, ПФУ не може виплачувати пенсії, тому держава й

спонсорує його, виділяючи з бюджету по 35-40 млрд грн на рік [14, с. 16]. Разом із тим, дотуючи Пенсійний фонд з держбюджету, ми не інвестуємо в інфраструктуру, в робочі місця, в розвиток виробництва[10, с.4].

Для послаблення фінансової взаємозалежності та розмежування коштів пенсійного страхування та державного бюджету, зобов'язання по виплаті яких несе держава, можуть бути перенесені до фінансових установ (наприклад, професійні чи корпоративні пенсійні фонди тощо).

Важливим кроком на користь фінансової стабільності пенсійної системи є необхідність запровадження поряд із солідарною пенсійною системою механізму обов'язкових та добровільних пенсійних накопичень. Крім того, акумулювання коштів у накопичувальному фонді, а у випадках, передбачених законом, – недержавних пенсійних фондах, зменшить тягар суспільних пенсійних зобов'язань, створить потужне джерело довготривалих інвестицій в економіку країни. Удосконаленню заходів з пенсійних виплат сприятиме розмежування джерел фінансування бюджету Пенсійного фонду.

Разом із тим для того, щоб підвищити ефективність наявних у державі джерел фінансування соціального захисту, слід удосконалювати механізм контролю за боржниками по сплаті внесків у фонди соціального страхування, які гальмують притік коштів на соціально-захисні потреби населення.

Важливою складовою бюджетного регулювання є соціальні пільги. Нині в Україні прийнято майже 50 законодавчих та нормативно-правових актів, які врегульовують надання пільг, різних видів компенсацій та соціальних гарантій, якими користуються майже 40 % населення [12, с. 178]. Діюча в Україні система пільг є фінансово необґрунтованою, значною мірою декларативною, непрозорою і соціально несправедливою. Визначити реальні розміри видатків на фінансування пільг дасть змогу використання таких механізмів, як адресність надання пільг, чіткий облік пільгових категорій громадян.

Міжбюджетні трансферти є одним із методів бюджетного забезпечення фінансового механізму управління. Саме за допомогою міжбюджетних трансфертів на місцевому рівні вирішуються питання компенсації бюджетам

нижчого рівня витрат на виконання делегованих повноважень, розв'язуються проблеми, зумовлені нерівномірністю в мобілізації доходів бюджету; розв'язуються соціальні проблеми, пов'язані із специфікою розвитку регіонів та їх економічною спроможністю.

Фінансування видатків місцевих бюджетів на здійснення заходів з виконання державних програм соціального захисту населення проводиться за рахунок субвенцій з державного бюджету як трансферту цільового призначення [19, с. 173]. Упродовж 2007 – 2010 рр. мала місце стійка тенденція до зменшення питомої ваги видатків місцевих бюджетів у зведеному бюджеті держави, що свідчить про посилення впливу центральних органів влади на розподіл коштів. Майже 95 % трансфертів із державного бюджету склали дотація вирівнювання та субвенції на здійснення державних програм соціального захисту населення. Усе це підкреслює нерівномірність розвитку регіонів та підсилює їхню залежність від центру щодо фінансового забезпечення соціальних видатків. Вважаємо, що фіскальне вирівнювання повинно використовувати такі механізми управління, що заохочують органи місцевого самоврядування збільшувати обсяг зборів за місцевими доходами на своїй території, і в той самий час надавати населенню більш якісні соціальні послуги. На нашу думку, механізми управління фінансуванням видатків на соціальний захист фактично є більш централізованими, що суперечить цілям, визначеним в Європейській хартії місцевого самоврядування.

Великий ступінь залежності місцевих бюджетів від трансфертів з Державного бюджету перешкоджає ефективному плануванню видатків на соціальний захист органами місцевого самоврядування та формуванню ними соціальних бюджетів незалежно від держави. Концепція реформування місцевих бюджетів передбачає їх подальшу децентралізацію підвищення ефективності надання публічних послуг, зниження міжрегіональної асиметрії у рівні життя населення окремих регіонів. Одним із першочергових завдань, які необхідно виконати задля перетворення місцевих бюджетів в ефективний

інструмент соціально-економічного розвитку регіонів, є запровадження планування місцевих бюджетів на середньострокову перспективу.

Одним із пріоритетних завдань реформування системи соціального обслуговування є вдосконалення управління державними видатками на соціальні послуги з метою їх раціонального використання. Це завдання можна реалізувати шляхом поступового переходу від утримання установ соціального захисту та обслуговування, які надають соціальні послуги, до фінансування витрат на надання соціальних послуг. Реформування системи соціальних послуг неможливо здійснити без впровадження ефективних фінансових механізмів, а саме:

- напрями фінансування соціальних послуг слід визначати на основі здійснення аналізу потреб громад у соціальних послугах;

- запровадження системного підходу до планування соціальних послуг на місцевому рівні;

- бюджетне фінансування має виділятися надавачам соціальних послуг на конкурсній основі, а з переможцем слід укласти контракт на надання послуг за рахунок бюджету;

- проблеми фінансового забезпечення закладів соціального обслуговування можна вирішити шляхом залучення альтернативних (недержавних) джерел фінансування.

На всіх стадіях бюджетного процесу, особливо на стадії його виконання, важливим є застосування механізмів внутрішнього фінансового контролю та аудиту. Державний фінансовий контроль забезпечує раціональне використання фінансових і матеріальних ресурсів [7]. Певну роль при цьому відіграє і бухгалтерський облік, зокрема, бюджетний, як система, що забезпечує інформаційну базу та є підґрунтям прийняття управлінських рішень для покращення якості реалізації державою своїх основних соціальних функцій.

Реформування фінансової системи в частині Податкового кодексу України [2] містить також соціальну складову. Важливим проявом дотримання

принципів соціальної справедливості в Податковому кодексі є встановлення податків та зборів відповідно до платоспроможності платника податків.

На нашу думку, в умовах обмеженості фінансових ресурсів фінансовий механізм державного управління соціальним захистом населення має бути зосереджений на застосуванні таких методів:

- поєднання бюджетного забезпечення та бюджетного регулювання, як методів бюджетного впливу на фінансування соціальних гарантій;

- подальше впровадження програмно-цільового методу складання бюджету як чинника вдосконалення механізмів ефективного управління фінансовими ресурсами на соціальний захист населення;

- запровадження системи державних раціональних соціальних стандартів для розрахунку розмірів видаткової частини Державного та місцевих бюджетів;

- упровадження “механізму множинності податків”, здійснення розмежування фінансово-податкових відносин між центральними та місцевими органами влади;

- розробка раціональних моделей соціального бюджету, що забезпечуватиме системний підхід до прогнозування соціальних видатків та їхнє фінансування, виходячи з вартості соціальних послуг;

- внесення змін до методики формульного розрахунку при розподілі обсягів міжбюджетних трансфертів на соціальні видатки;

- перехід від роздільного визначення обсягів фінансування соціальних витрат за окремими напрямками до формування їх у соціальному блоці бюджету;

- складання проектів регіональних соціальних бюджетів з урахуванням міжрегіональних зв'язків і забезпечення при цьому їх прозорості та відкритості; здійснення актуарних розрахунків за всіма видами соціального захисту;

- запровадження системи соціального партнерства між органами влади та недержавними структурами, приватним та неприбутковим секторами на ринку постачальників соціальних послуг, що дозволить зменшити витрати бюджету на надання соціальних послуг;

- зміцнення фінансової бази органів місцевого самоврядування за

рахунок перегляду структури та порядку справляння місцевих податків і зборів;

– розробка заохочувальних механізмів фіскального вирівнювання щодо збільшення місцевими органами влади власних доходів, частина яких спрямовуватиметься на реалізацію соціальних програм.

На нашу думку, впровадження зазначених механізмів державного управління в частині фінансового забезпечення соціального захисту дадуть можливість надавати населенню адресні якісні соціальні послуги та здійснювати виплати законодавчо закріплених соціальних гарантій.

Перспективою подальших розвідок у даному напрямку може бути розробка досконалих та ефективних фінансових механізмів управління соціальним захистом на регіональному рівні, які б враховували, з одного боку фінансові можливості регіону, а з іншого – задовольняли державні соціальні гарантії, дозволяли уникнути соціальної напруги.

Список використаної літератури

1. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 р. № 2456-VI, ост. ред. від 01.01.2011 р. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2456-17>
2. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI, ост. ред. від 27.05.2012 р. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
3. *Андрусенко Н.* Щодо основних принципів формування прожиткового мінімуму / Н. Андрусенко // Праця і зарплата. – 2008. – 16 квітня. – С. 3.
4. *Бабич Л. М.* Оптимізаційна модель фінансового механізму соціального страхування України / Л. М. Бабич, Л. І. Васечко // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 1 (91). – С. 158–170.
5. *Баранова Н. П.* Соціальний бюджет. Центр перспективних соціальних досліджень [Електронний ресурс] / Н. П. Баранова, Н. О. Поляк. – Режим доступу : <http://cpsr.org.ua/>
6. *Бендасюк О.* Державне управління соціальним захистом населення в умовах ринкової економіки / О. Бендасюк // Галицький економічний вісник. – 2010. – № 1 (26). – С. 123–126.
7. *Васильева М. В.* Государственный финансовый контроль в управлении регионом : дис. ... канд. экон. наук : 5.00.05, 08.00.10 [Электрон. ресурс] / М. В. Васильева ; РГБ ОД. – Волгоград, 2003. – 182 с. – Режим доступа : <http://www.disserr.ru/contenes/70157.html>.
8. *Давидюк О. О.* Світовий досвід фінансування соціальних виплат / О. О. Давидюк [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : http://cpsr.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=9:2010-06-10-20-27-3&catid=16:2010-06-10-20-23-45&Itemid=23

9. Жуковська А. Ю. Соціальні стандарти у сфері доходів населення та проблематика їх запровадження в Україні / А. Ю. Жуковська // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – №11. – С. 181–189.
10. Кокіна В. Мета пенсійної реформи – забезпечена старість українців / В. Кокіна // Уряд. кур'єр. – 2011. – 15 березня. – С. 4.
11. Левицька С. О. Впровадження програмно-цільового методу формування бюджетів / С. О. Левицька // Фінанси України. – 2004. – № 6. – С. 33–37.
12. Момотюк Л. Є. Бюджетний механізм забезпечення соціальних гарантій населення України / Л. Є. Момотюк // Актуальні проблеми економіки. – 2004. – № 10. – С. 172–181.
13. Мордвінов О. Г. Впровадження та перспективи розвитку системи загальнообов'язкового накопичувального пенсійного страхування / О. Г. Мордвінов, Н. І. Добриніна // Держава та регіони. Серія : Державне управління, 2009. – № 4. – С. 188–192.
14. Підвищення пенсійного віку // Соціальний захист. – 2010. – № 4. – С. 16.
15. Проблема, яка потребувала розв'язання [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua/control/uk/searcher?&search_param=%CF%F0%EE%E1%EB%E5%EC%E8%2C+%FF%EA%B3&searchDocarch=1&searchPublishing=1&stind=1
16. Солдатенко М. О. Соціальний захист за державними стандартами / М. О. Солдатенко // Соціальний захист. – 2006. – № 10. – С. 30–32.
17. Статистичний щорічник України за 2010 рік / за ред. О. Г. Осауленка. – К. : ТОВ “Август Трейд”, 2011. – 559 с.
18. Тимчишена Н. Д. Фінансові механізми щодо соціального захисту населення на регіональному рівні / Н. Д. Тимчишена // Стратегія регіонального розвитку: формування та механізми реалізації: пленарне засідання : матеріали щорічної міжнар. наук.-практ. конф., 31 жовтня 2007 р. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2007. – С. 169–172.
19. Україна у 2005 – 2009 рр.: стратегічні оцінки суспільно-політичного та соціально-економічного розвитку : монографія / за ред. Ю. Г. Рубана. – К. : Нац. ін.-т стратегічних досліджень, ПП «Санспарель», 2009. – 644 с.
20. Усков И. В. Повышение эффективности программно-целевого метода планирования в условиях трансформации системы местных финансов / И. В. Усков // Экономика, финансы, право. – 2011. – № 8. – С. 20–23.
21. Щомісячний моніторинг основних індикаторів бюджетної та банківської систем України станом на 01.01.2012 р. / Ін-т бюджету та соціально-економічних досліджень (ІБСЕД) [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : www.ibser.org.ua/

Timchishina N. D. Ways to improve the financial mechanism of government in social protection.

The article reviews the nature and components of the budget management mechanism of social protection based on analysis of current practice of financing social security, are ways to improve the financial mechanism of government in social welfare.

Key words: financial mechanisms, mechanisms of public administration, budgeting mechanisms, social protection, social guarantees.

Тимчишена Н. Д. Пути усовершенствования финансового механизма государственного управления в сфере социальной защиты.

В статье раскрыты сущность и составляющие бюджетного механизма государственного управления социальной защитой на основании анализа действующей практики финансирования социальных гарантий, указаны пути усовершенствования финансового механизма государственного управления в сфере социальной защиты населения.

Ключевые слова: финансовый механизм, механизмы государственного управления,

бюджетный механизм, социальная защита, социальные гарантии.